

Harrastamisen Suomen malli

Tiina Ristikari
Kehitysjohdaja

itla

Suomen malli

Suomen malli, mitä tarkoittaa?

- **Päätavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen.** Tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.
- Suomen mallissa yhdistyvät lasten ja nuorten kuuleminen harrastustoiveista, olemassa olevien hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen koordinoiminen sekä koulun ja harrastustoimijoiden yhteistyö.

Suomen malli hallitusohjelmassa

Lapset ja nuoret voivat hyvin

Taataan jokaiselle lapselle ja nuorelle aito mahdollisuus mieluisaan harrastukseen koulupäivän yhteydessä. Luodaan Islannin mallista suomalainen toteutus.

Avustuksen tavoite

- Tavoitteena on tukea lasten ja nuorten mieleistä harrastamista koulupäivän yhteydessä. Harrastukset tulee valita ja järjestää *lasten ja nuorten kuulemisesta* saatujen tietojen pohjalta. Täten kuuleminen tulee suorittaa ennen koulukohtaisen *harrastussuunnitelman* laatimista.
- Mukana kaikki harrastukset: liikunta ja urheilu, taide ja kulttuuri, nuorisoala, tiede, luonto, kädentaidot.
- Kunnat voivat hyödyntää opetus- ja kulttuuriministeriön Koululaiskyselyä 2020 kuulemisen välineenä tai järjestää oman kuulemisen. Kuulemisessa tulee kysyä lasten ja nuorten harrastustoiveita koulukohtaisesti.

Ketkä toimivat harrastusten järjestäjinä?

- *Harrastuksen järjestäjinä* voivat olla urheiluseurat, kulttuuritoimijat, nuorisojärjestöt, kunnat ja muut harrastustoimintaa järjestävät yhteisöt, jolla on osaamista lasten ja nuorten kanssa toimimisesta.
- Harrastaminen voi olla myös nuorten omaehtoista harrastamista valvotussa ympäristössä.
- Kuulemisesta saadun tiedon perusteella kunta kokoaa lasten toiveita toteuttavat harrastusten järjestäjät, jotka voivat olla paikallisia, alueellisia tai valtakunnallisia toimijoita.

Harrastustoiminta koulupäivän yhteydessä

- toiminta pääsääntöisesti koulun tiloissa tai poikkeustapauksissa koulua lähellä olevissa tiloissa
- huomioiden lasten ja nuorten jaksaminen ja aikataulut
- säännöllistä ja viikoittaista
- alkaa tammi-helmikuussa ja päättyy touko-kesäkuussa 2021 (pilotti-vaihe)
- suunnattu perusopetuksen vuosiluokille 1-9 sekä lisäopetuksen oppilaille.
- 1.–2. luokkalaiset lasten, jotka ovat mukana aamu- ja iltapäivätoiminnassa, osallistuminen Suomen mallin harrastustoimintaan voi tapahtua myös niin, että harrastusten järjestäjät ohjaavat harrastustoimintaa aamu- ja iltapäivätoiminnan puitteissa.

Suomen malli – raha toimintaan!

- Avustus kohdistuu pääasiallisesti harrastusten ohjaajien ja erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten avustajien palkkakuluihin sekä matka- ja materiaalikuluihin.
- Avustuksesta pieni osa (10-20%) voidaan kohdistaa kohtuullisiin koordinoitinkuluihin. Koordinaattorin tehtävänä on organisoida harrastustoiminta mahdolliseksi kaikille.
- Avustus on enintään 80% hankkeen kokonaiskustannuksista.

Hakemusten arviointikriteerejä

- Lasten ja nuorten kuulemisen laajuus ja laatu
- Kuulemisesta saadun tiedon hyödyntäminen toimintasuunnitelmassa
- Lasten ja nuorten määrä, jotka voivat osallistua toimintaan
- Paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten harrastustoimijoiden määrä ja harrastusten monipuolisuus mukaan lukien harrastuksissa käytettävien kielten monipuolisuus
- Harrastussisältöjen innovatiivisuus
- Paikalliset erityispiirteet
- Viestintäsuunnitelma

Suomen mallin pilotti

- Aluehallintovirastot ovat myöntäneet valtakunnallisesti 6,4 miljoonaa euroa avustusta Suomen mallin pilotin toteuttamiseen.
- 112 kuntaa, yli 1 000 koulua ja yli 200 000 oppilasta.
- Harrastusmahdollisuuksia valitessa on kuultu lasten ja nuorten toiveita harrastussisällöistä.
- Kevätlukukaudella 2021 tavoitteena on kerätä kokemuksia ja käytäntöjä, joiden pohjalta Suomen malli voidaan jatkossa vakiinnuttaa pysyväksi toiminnaksi kunnissa.
- Seuraava haku keväällä 2021

Pohjois-Pohjanmaan rahoitus

Pohjois-Pohjanmaa				
Toteuttaja	Hankkeen nimi	Avustusmuoto	Myöntövuosi	Myönnetty avustus
Haapaveden kaupunki	Hauska harrastaa Haapavedellä	Harrastamisen Suomen malli	2020	17 000 €
Hailuodon kunta	Hailuodon harrastamisen malli	Harrastamisen Suomen malli	2020	15 000 €
Iin kunta	Meidän Ii- Suomen harrastamisen toimintamalli	Harrastamisen Suomen malli	2020	89 000 €
Kalajoen kaupunki	Suomen malli Kalajoen perusopetuksen toimintatavaksi	Harrastamisen Suomen malli	2020	70 000 €
Kempeleen kunta	Harrastamisen Kempeleen malli	Harrastamisen Suomen malli	2020	63 000 €
Kärsämäen kunta	Kärsämäen harrastamisen malli	Harrastamisen Suomen malli	2020	8 000 €
Limingan kunta	HaLi - Harrastava Liminka	Harrastamisen Suomen malli	2020	58 000 €
Muhoksen kunta	Harrastamisen Suomen malli	Harrastamisen Suomen malli	2020	11 000 €
Oulaisten kaupunki	Harrastamisen Oulaisten malli	Harrastamisen Suomen malli	2020	44 000 €
Oulun kaupunki	Harrastusten aarrearkku – minä harrastan!	Harrastamisen Suomen malli	2020	127 000 €
Pudasjärven kaupunki	Harrastamisen Pudasjärven malli	Harrastamisen Suomen malli	2020	60 000 €
Pyhäjoen kunta	Harrasta ja huvitu!	Harrastamisen Suomen malli	2020	8 000 €
Pyhännän kunta	Suomen malli Pyhännälle 2020	Harrastamisen Suomen malli	2020	2 000 €
Reisjärven kunta	Harrastaminen Suomen malliin - Reippaat kerhot	Harrastamisen Suomen malli	2020	30 000 €
Sievin kunta	Sievi harrastaa- hanke	Harrastamisen Suomen malli	2020	27 000 €
Vaalan kunta	Vaalallinen harrastaminen	Harrastamisen Suomen malli	2020	9 000 €
Ylivieskan kaupunki	Harrastava Ylivieska	Harrastamisen Suomen malli	2020	11 000 €

Yhteensä:
649 000
euroa

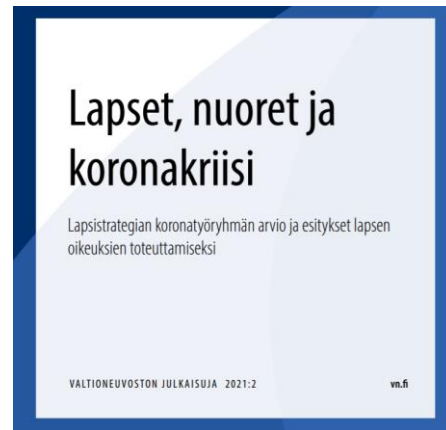
Tutkimustieto mielekkään vapaa-ajan merkityksestä nuorten hyvinvoinnille

- Näyttöö lasten mielenterveyden vahvistumisesta,
- Esim: Timonen ym 2021 (submitted) Association of leisure time activities during adolescence to first onset of mental disorders by young adulthood- 1987 Northern Finland Birth Cohort Study

Lapsistrategian koronaryhmän suosituksia

Lasten ja nuorten vapaa-aika ja harrastukset

- Koronakriisi on monin tavoin heikentänyt lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia. Harrastustoiminnalla on osoitettu olevan lasten ja nuorten hyvinvointia suojaava vaikutus. Koronakriisin hoidossa on tärkeä varmistaa, että lasten ja nuorten harrastustoiminta jatkuu. Tehokkain keino on tuoda lasten ja nuorten harrastuksia koulujen ja varhaiskasvatuksen yhteyteen. Tämä toteutetaan vahvistamalla koulun kerhotoimintaa ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä tuomalla järjestöjen ja seurojen toimintaa kouluille.
- Suomen harrastamisen mallin toteutuksessa kunnat veloitetaan järjestämään harrastusmahdollisuudet niin, että osallistumiseen ei vaikuta perheen varallisuus. Lisäksi mielekkäiden vapaa-ajan toimintojen suunnittelutyössä kootaan yhteen universaalien pärjäävyyttä kartoittavien keskustelujen kautta syntynyt ymmärrys alueen lasten ja nuorten pärjäävyyttä vahvistavista toimista. Tämä ymmärrys tuodaan dialogiseen prosessiin paikallisesti alueen yhteisötoimijoille, kuten järjestöille, yhdistyksille, nuorisotoimelle ja seurakunnille toiminnan suunnittelun pohjaksi. Pärjäävyyttä vahvistavat tekijät selvitetään systemaattisesti jokaisen lapsen ja nuoren kohdalla. Lisäksi lapset ja nuoret otetaan luovaan yhteistoimintaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Lapsistrategian koronaryhmän suosituksia

Lasten ja nuorten vapaa-aika ja harrastukset (jatk.)

- Korona-aikana olisi tärkeää rakentaa nuorille ja nuorten kanssa uudenlaisia vapaa-ajan ympäristöjä, joissa kiinnitetään erityistä huomiota toisista välittämiseen ja myötäelämiseen poikkeusjärjestelyjen aikana, myös etänä. Suurena haasteena on, miten pystymme mahdollisten rajoitustenkin aikana vahvistamaan lasten ja nuorten uskoa tulevaisuuteen ja vuorovaikutusta välittävien aikuisten ja vertaisten kanssa sekä mahdollistamaan sen, että lapset ja nuoret kokevat elämässä iloa, huolettomuutta ja hauskaa olemista ja tekemistä kavereiden kanssa.
- Nuorten vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvät tarpeet eroavat pienempien lasten tarpeista ja onkin tärkeää, että se huomioidaan erillisenä kokonaisuutena. Keskeistä on tarttua koronakriisin aikana nuorissa heränneisiin pelkoihin ja tulevaisuuden kysymyksiin.
- Koronakriisin aikana kehittyneitä uusia digitaalisia harrastamisen ja yhdessä olemisen toimintatapoja tulisi kehittää edelleen. Harrastamisen Suomen mallin paikallista toteuttamista mahdollisimman täysipainotteisesti koronaepidemian aiheuttamassa uudessa normaalissa tulisi tukea lapset ja nuoret osallistaen.
- Lastenkulttuurikeskuksille tulisi osoittaa valtiolta pikaisesti tukitoimia kiinteiden kulujen kattamiseksi ja toiminnan jatkon turvaamiseksi.

Kaakkurin malli 1/3

- Taustalla Oulun kaupungin Kaakkurin palvelukeskittymän ja hyvinvointialueen päiväkotien, koulujen ja sosiaali- ja perhepalveluiden monialaisen verkostotyön yhteiskehittäminen
- Mallissa luodaan ko. toimijoiden hallintorajat ylittävä verkostotyön toimintamalli, jonka avulla varmistetaan lapsen sujuva koulunkäynti ja vapaa-aika sekä tarvittavan tuen järjestyminen kehitysympäristöjen ja palveluiden toiminnallisena yhteistyönä

Kaakkurin malli 2/3

- Monialaisen verkostotyön toimintamallissa hyödynnetään kaupungissa laajasti käyttöönotettua **Lapset puheeksi-menetelmää** josta saatavaa, lasten pärjäävyyttä tukevaa tietoa käytetään muun hyvinvointitiedon ohella lasten ja nuorten vapaa-ajan toimintojen järjestämisessä heti koulupäivän jälkeen
- LP- keskusteluista tietoa lapsen arjesta, vahvuuksista ja haavoittuvuuksista kotona, koulussa ja vapaa-ajan ympäristöissä.

Kaakkurin malli 3/3

- Kehitettävä alueellinen toimintakokonaisuus koostuu käytännössä kahdesta eri osiosta:
 - 1) yhteistyö ja yhteistoiminta, jossa kuullaan opettajia ja opiskeluhuollon toimijoita järjestäen yhteisödialogeja sanaketjutekniikalla lasten vapaa-ajantoimintojen järjestämiseksi sekä
 - 2) palveluiden ja muiden toimijoiden yhteistoiminta perhekohtaisesti, kun lapsi tai perhe tarvitsee apua.

Kiitos!

Tiina Ristikari

tiina.ristikari@itla.fi

Twitter: t_ristikari

The logo for 'itla' features a small teal dot above the letter 'i', followed by the lowercase letters 'tla' in a bold, white, sans-serif font.